

Mahkememizin 2019/54 Esas sayılı dosyasında sanık ... kasten yaralama ve hakaret suçlarından yapılan yargılaması sırasında 06/10/2020 tarihli duruşmada C. Savcısı tarafından basit yargılama usulünün uygulanması talep edilmiş, suça konu olayda uygulanması gereken CMK'nun basit yargılama usulünü düzenleyen 251. maddesinin Anayasaya aykırı olduğu kanaatine varılarak iptali ve yürürlükte bulunduğu süreçte uygulamada eşitsizliklere ve hak kayıplarına sebebiyet verebileceği düşünüldüğünden yürürlüğünün durdurulması hususunda Anayasa Mahkemesine başvuru zarureti hasıl olmuştur.

Anayasanın 36. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesine göre herkes temel haklardan olan adil yargılanma hakkına sahiptir.

Adil yargılanma hakkı kapsamında, doğrudan doğruyalık, duruşmada hazır olma, yüz yüzelik, çelişmeli yargılama, hukuki belirlilik, aleni yargılama, kanun önünde eşitlik, suç ve cezaların kanuniliği hakları da bulunmaktadır.

7188 s. Kanunun 24. ve 25. maddeleriyle 5271 s. Ceza Muhakemesi Kanununun 251 ve 252. maddelerinde yapılan düzenlemeyle yürürlüğe giren basit yargılama usulünün aşağıdaki gerekçelerle Anayasaya aykırı olduğu kanaati varılmıştır.

Basit yargılama usulünün uygulanmasının "...basit yargılama usulünün uygulanmasına karar verilebilir." şeklindeki düzenleme ile hakimin takdirine bırakılmış olması ve takdir hakkının kullanılmasına ilişkin hiçbir somut, soyut (subjektif) ölçüt bulunmaması nazara alındığında ülke genelinde uygulama yönünden istikrar sağlanması mümkün olmayacak, içtihat birliğinin bu usulün zorunlu olarak uygulanması suretiyle sağlanması halinde de kanunda hakime tanınan yetkinin tamamen kaldırılması nedeniyle bizzatihi kanunun kendisine de aykırı uygulamaya yol açacak, sanıkların kendileri hakkında uygulanabilecek ceza hükümleri ve ceza miktarını değiştirebilecek olması hasebiyle maddi hukuka ilişkin olan usul hükümlerini önceden bilmeleri, öngörebilmeleri mümkün olmayacak, aynı suçu işleyen sanıkların aynı Mahkemede dahi bu takdir hakkından kaynaklı olarak farklı cezalarla cezalandırılabilmesine sebebiyet verecek ve tüm bu haller hukuki güvenlik ilkesine aykırı olacaktır. Aynı şekilde suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin suç sayıldığıının ve bu fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde kanunda gösterilmesi; kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir.

Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının temel unsurlarından birisi de Anayasa'nın 141. maddesinde düzenlenen yargılamanın açık ve duruşmalı yapılması ilkesidir. Yargılamanın açıklığı ilkesinin amacı yargılama faaliyetinin işleyişini denetime açarak yargılama faaliyetinin saydamlığını güvence altına almak ve yargılamada keyfiliği önlemektir. Bu yönüyle hukuk devletinin en önemli gerçekleştirme araçlarından birisini oluşturur. Özellikle ceza davalarında yargılamanın duruşmalı ve aleni yapılması silahların eşitliği ilkesinin ve savunma haklarının güvencesini oluşturur. Mahkemelerce sanıklar duruşmada dinlenilmeksizin karar verilemezken, basit yargılama usulü uygulanmasına karar verildikten sonra 251/2-3 maddeleri gereği Mahkemece iddianame; sanık, mağdur ve şikâyetçiye tebliğ edilerek, beyan ve savunmalarını on beş gün içinde yazılı olarak bildirmeleri istenildikten sonra beyan ve savunma için verilen süre dolduktan sonra mahkemece duruşma yapılmaksızın ve C.Savcısının görüşü alınmaksızın, TCK.nun 61. maddesi dikkate alınmak suretiyle, 223. maddede belirtilen kararlardan birine hükmedilebileceğinin düzenlenmesi karşısında sanıkların savunmaları, müştekilerin beyanları alınmaksızın hakimin dosyada bulunan belgelere dayalı olarak karar verebileceği kanaatine varması halinde tarafların

Esas Sayısı : 2020/79
Karar sayısı : 2023/113

meramlarını anlatamadan haklarında karar verilmesi sonucu doğacak, bu yol her ne kadar itiraza tabi de olsa ilk aşamada yargılama faaliyetinde aksamalara, yargıya olan güvenin sarsılmasına neden olabilecek, hakkında cezalandırma istemi bulunan sanık bizzat duruşmada hazır bulunma, aleyhine olan delillere karşı açıklama yapma, yüzyüzelik, doğrudan doğruyalık ilkelerine aykırı olarak cezalandırılabilir.

Yine TCK.nun 50. maddesi gereğince mahkum olunan hapis cezasını süreli hapis cezası seçenek yaptırımlara çevirebilmek için “sanığın yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığın”, TCK.nun 51. maddesi gereğince hapis cezasının ertelenebilmesi için “suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği hususunda Mahkemede oluşacak kanaat” ile CMK.nun 231. maddesi gereğince hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilmek için “sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda oluşacak kanaatin” hakim tarafından değerlendirilmesi mümkün olmayacaktır.

Kanununun 251. maddesinin bütünüyle ceza hukukununun temel ilkelerine aykırı olduğu CMK.nun 251/7 maddesinden de anlaşılmaktadır. Kanun koyucu basit yargılama usulünün yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik hâlleri ile soruşturma veya kovuşturma yapılması izne ya da talebe bağlı olan suçlar hakkında uygulanamayacağı hüküm altına almış bu şekilde özellikle çocukların, akıl hastaları ve sağır ve dilsizlerin adil bir şekilde Mahkemeler huzurunda yargılanmalarını sağlamak istemiştir. Ancak burada da bir çelişkiye düşülmüş ve her ne kadar bu fıkra bu sanıkların üstün yararını korumaya yönelik olarak eklenmişse de öte yandan aynı eylemi gerçekleştiren diğer sanıklara göre cezalandırılırken basit yargılama usulünün uygulanmasından kaynaklanan 1/4 ceza indiriminin uygulanamaması suretiyle dezavantajlı duruma düşmelerine sebep olacaktır.

Açıklanan nedenlerle CMK.nun 251. maddesinde düzenlenen basit yargılama usulüne ilişkin hükümlerin tamamının, Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkına, 141. maddesinde düzenlenen duruşmaların açık olmasına dair hükme açıkça aykırı olduğu kanaatine varıldığından iptaline ve hak kayıplarına neden olmaması için yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesini talep etme zarureti hasıl olmuştur.

SONUÇ VE TALEP: Yukarıda açıklanan gerekçelerle CMK.nun basit yargılama usulünü düzenleyen 251. maddesinin Anayasanın 36 ve 141. maddelerine aykırı olduğu, bu nedenle yürürlükte bulunduğu süreçte uygulamada eşitsizliklere ve hak kayıplarını sebebiyet vereceği kanaatine varıldığından kanun hükmünün iptali ve yürürlüğünün durdurulması arz ve talep olunur.”